

САҢА ОЛОХ

Чурапчы
улуунун хаһыата

ХАҢНАТ
1931 СЫЛАЛТЫННЫ
15 КҮНҮТЭН ТАХСАР

2002 с.а.
Бэс ыаһын
20 күнэ
ЧЭППИЭР
№ 72 (8821)

**БҮГҮҮН УОННА САРСЫН – ЧУРАПЧЫ СЭЛИЭННЬЭТИГЭР
САХА СИРЭ РОССИЯ ГОСУДАРСТВОТЫГАР ХОЛБОСНУТА 370,
САХА АВТОНОМИЯТА ТЭРИЛЛИБИТЭ 80 СЫЛЛАРЫГАР
АНАММЫТ ДОҔОРОДОҔУУ ЫҤЫАҔА**

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Улуус бары олохтоохторун, ыраахтан-чугастан кэлбит күндү ыалдыттарбытын саха омук үйэлэртэн илдьэ кэлбит национальнай бырааһынньыгынан – ыҥыаһынан итиитик, истинник эбэрдэлиибит!

Быйылгы ыҥыахтар Саха сирэ Россия государствотыгар холбослута 370, Саха автономията тэриллибитэ 80 сылларыгар анаан үрдүк өрөгөйдөөхтүк, үөрүүлээхтик-көтүүлээхтик атаарыллаллар. Билиги бүкүн олохпутугар, үлэбитигэр-хамнаспытыгар туох ситиһилибитин көрүнөбүт, инники саҥа кирбимилэрбитин бэлиэтэнэбит.

Самаан сайын салаллан кэлбитинэн саамал кымыстаах чороону көтөбөн кэрэ кэскилбитин, кэлэр куннарбитин түстүүбүт. Уохтаах кымыһы уймахтаан, ыҥыах көрүгэр-нарыгар көхтөөхтүк кыттан, оонньоон-көрүлөөн, сыһынан баран күөх күрүбэр – от хомууругар хоннохтоохтук киириэхпит, сүөһүбүт-аспыт-дэлэйэрин, олохпут уйгуланар түһүгэр өссө күүрэн ылыһахпыт.

Сылы тиргичи барар биригээн-бир утумнан тахсан иһэр түбүктээх үлэбэ улуустут үлэһит дьоно өссө тэтимирэн үлэһитлэригэр, бары үгө сабалааһыннарга, бары дьаһалларга дьолунуук кытталларыгар эрэнэбит.

Саҥа үүммүт үйэбэ чөл олохтоох, чөл куттаах, албэх ситиһинилэрдээх, кыһыйылардаах, норуоттар доҕордоһууларын өрө тутан илээхтик-эйэлээхтик олоһор түһүгэр бары күүспүтүн, кыһамныбытын уурубуһун. Иннибит ибири билбэтин, дьолбут торолууа туруохтун!

Күндү бар дьоммутун Доҕордоһуу ыҥыаһынан өссө төгүл истинник эбэрдэлээн туран, барыгытыгар бастык-мааны доруобуйаны, үгүс үөрүүнү, дьоллоох-соргулаах, байылыат, илээх-эйэлээх, эргичи атэнтгэ олоһу баҕарабыт!

Улуус Муньаба, улуус дьаһалтата.

Быйылгы дьыллар миндэлэригэр сүөһүнэн итиллэн үрдүк тыһынанын өлөйүнөн олоһор ураанхай сахалар Дьонгоһу уонна Уруһу Айыһу Тойон ааттарын алгыстарыгар мээһэбэ ахтыбатах буолуктаахтар, киһилэр олохторугар-дьаһахтарыгар айыылар кыттылар, киһилэргэ сүгүрүһү, саамал кымыһынан айах тутуу дириг ис хоһоонноохтор. Дьэ, ол иһин саха омук биһр дьылы туораан саҥа дьылы көрсөр төрүт бырааһынньыгар – ыҥыаха түһүлгүн тэрийиһиттэн сабаалаан аман алгыс уонна сир-туом толоруларга хайаан да наада.

Саха ыҥыаба айылҕаны уонна киһини, киһи олоһун, санаатын, тулаһыгар эйгэтин кытары ыкса ситиминир дириг философскай ситиһтээх норуот мировоззренията буолар. Ол да иһин киһи сирин-туомун толору тутуһан ыларга, аналлаах эйгэни тэрийэргэ биллэр-былыгыттан ураты болҕомто уурулар. Толорулар сир-туом үкүтэр маарыннаһар. Ыҥыах аналлаах көрүмнэринэн араардаах, арыһы аҕай атын-атын уратылар (холобур, Айыһу ыҥыаба, Дьонгоһу ыҥыаба, Хотой ыҥыаба, Уруу ыҥыаба, о.д.а.).

Ыҥыах түһүлгэтигэр аар баҕабы туруорулар, ол айуулаах-мандарлаах, күрүлүү туорай мастаах баҕаһалардаах буолар. Иккө өттүнэн салаллан чэкирдэ дьэри күрүлүү сити тардылар. Онон кыраһый тус иһиттэри,

ыаҕайалары, төмтөрүктэри, сылы сизилин, кус күүсүлүн, таҥас кырадаһынын ыһымылар. Аарбаах киһигэр аал уоту оттололор. Анал сэргэбэ толору ситиһтээх сыгылары баайдаллар. Ыҥыах сирин-туомун толору ыларга үт аска, кымыска анаан мас, тус, тирин иһиттэр баар буолаллар. Олору аар баҕах аһыгар, харалаах аас тэлэх үрдүгэр кэккэлэһи уураллар. Аар

Нүүчча государствотыгар холбослута 370, Саха автономията тэриллибитэ 80 сылларыгар анаан, мань сэргэ билиги улуустуугар нэһиликтэр кэрэ-балиэ дааталарын кытары аһыһынарыллар. Ол курдук, Болтонгодо Саха суругун-билигин төрүттэбит Саха омук маңһайгы лингвист С. А. Носгородов төрөөбүтэ 110, Чакырга Саха суруйааччыта С.С.Яковлев – Эрилик Эристин

аһыһы сирдээх.

Ыҥыах сүрүн оонньуута, көрө-нара – оһукай буолар. Быйылгы ыҥыахтарга үкүсүүү таһаараччы түһүлгэтигэр төһө киһи киирбитинэн улаханньык сыаналанара. Ыҥыаха спорттивнай оонньуулары, ат сүүрдүүтүн, ас-үөл, сахалы таҥас конкурсу тэрийи – биһр кэрэ түбүк, үтүө түгэн.

Бүгүн-сарсын Чурапчы селиэнньэтигэр улуустут ыҥыаба ыһыллар, манна Дьоккуускай куораттан, маллы улуустартан, шэфтээх Нерюнги куораттан делегациялар кэлэлэрэ күүтүлэр, нэһиликтэр наредтара буолуоҕа. Оһука билиги, олохтоохтор, ким туох соруктааһынан бары көхтөөхтүк килээн ыҥыахтыын тэрийиһиһигэр, ыҥыаһыг диэн ыһырабыт. Ыҥыах бары ыһыллар дьаһаллара, көрө-нара албэх киһи түмсүүтүнэн, кыттыһынан эрэ кыаллыаҕа. Ыҥыаха арыгы, пийэ аһыта бобуллубута. Бу саамал сеп, бүтүүн чөл олоһо дьулуһар кэмипитигэр, үгүс киһи түмсүр улахан түһүлгэтигэр бэрээдэк хайаһыгытааһар дьа түһүлүлэра наада.

Самаан сайын салаллан, уйгу-бийэрг эргийэр үрдүк тумэх ыҥыахтар сабаламмыттарынан улуустут дьонугар-сэргэтигэр бары сыдык кэһиһилэри, үрдүк үөрүүлэри, түмсүүлэри, тэрээһини, или-эйэни ис сүрэхтэн баҕарабыт. Уруй улуу ыҥыаха, айхал тумэх ыҥыаха!

Раиса СИБИРЯКОВА.

САХА ТӨРҮТ БЫРААҤЫННЬЫГА

баҕах туорай маһыгар анаан онһуһуллубут тизрбэлиттэн кымыстаах сирин иһити ыһыллар, ол иккө өттүгэр симиһир уонна көрүөр иһиттэр ыһаһаллар эбэ-тэр сирин иһит аллара өттүгэр уурулаллар. Кымыһа сомсорго анаан угар дьэреһэн сйуулаах удыаа хомуос, кымыһы бул-куйарга аналлаах хамсаһар ыһыах иһитин-хомуһун быһыһат сорболоһунан буолаллар.

Ыҥыах тэрилэ-сизэбэ толору буолуоҕа, сирэ-туома тутуһулан ситиһилиһтээхтик барар. Үтүгүк ыһыһыбыт ыһыах, өбүгэлэрибит өйдүүлэһиһинэн, төрүөбү үөскэтэр, баай-байыһыат олоһу түстүүр.

Быйылгы ыҥыах Саха сирэ

төрөөбүтэ 110, Диригиз сахатан бастаах художник П.П.Романов төрөөбүтэ 100, Салаһа историческай наука доктора, профессор Г.П. Башарин төрөөбүтэ 90, Одьулуунга нэһилик тэриллибитэ 70, Соловьевка нэһилик тэриллибитэ 10 сылларыгар аһаһаллар. Онон ыҥыах үрдүкү айыыларга анаан алгыстарыгар билиһини кэм тыһынан норуоттар интернациональнай доҕордоһууларын тематын, нэһилик общественнай олоһор-дьаһаһар кыһаһаһарын килэһэрибит ытык дьоннорбут, сэрии, тыыл, үлэ ветераннарын ааттарын килэһэри, киһилэр олохторун сырдатан-чэһтээн

Россия көңүл тустууга чемпионата

ИККИС, УҮҮС КҮННЭР ХАБАРААН ХАПСЫҢЫЛАРА

Анабыт курдук сырылатан-сырбатан күн да күн. Курэхтэһи иккис күн сэрэгтик барда.

60 кг ыйааһынаахтарга биһиги уолаттарбыт бастакы эргиргэ Д.Михайлов Р.Шевкуевы (Нижегородская) 9 : 6, М.Матвеев бурят тустуугунуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Жаргал Нима Нимаевы 5 : 1, А.Птицын нуруоттар икки ардыларынаабы спорт маастара Б.Жаргаловы (Бурятия) 4 : 2 ахсааннарын, онтон П.Петров спорт маастарын Э.Мисирова (Нальчик) 4 : 0 ахсаанынан хотон иһэн өттүктээн түһэрд, биһиги дойдубулаахпыт К.Павлов (Москва) Санкт-Петербург маастарын А.Чураевы 4 : 2 ахсаанынан хотон иһэн ыраастык лаппаакыларынан уурталаатылар. Д.Шадрин Дагестан уола М.Муртазалиева хоттордо. Н.Саввинов Россия чемпионы, нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах спорт маастара З.Гусейновка (Дагестан) утарсыны оңордо, ол курдук кириэст да атабыттан ылан икки балга түһэрдэ, сыныалаагы диэри хотон иһэ. Дагестан ааттаагы "накат" албаһы оңорон балын тэнгэстэ. Тустуу бүтүтэ, оһол-һопта баһыйан, 5 : 3 хотто. П.Саввинов бу иккис эргиргэ сыныанна. П.Петров биһиги дойдубулаагы А.Птицыны 6 : 4 ахсаанынан хотто. Н.Саввинов бурят маастара А.Олигина 0 : 3 ахсаанынан хотторон туораата. Д.Шадрин, Д.Михайлов бу эргиргэ сыныанналар. Биһиги дойдубулаахпыт К.Павлов Г.Марзаевы 15 : 8 баллынан хотто. Ыалдыттарбытыттан бу ыйааһынгга Р.Исламов (Новосибирская), М.Рамазанов (Санкт-Петербург), дагестанецтар Г.Джамалов, М.Муртазалиев, К.Устарханов кыйылылаах иһэллэр.

74 кг ыйааһынаахтарга икки эргир түмүгүн биһиги уолбут К.Пахомов икки кыйылылаах иһэр. Бастакы эргиргэ биһиги дойдубулаахпыт А.Брызгаловы очконан, иккинчигэр Новосибирская маастара И.Сугу албах очконан ыраастык кыйылаахта. А.Птицын Х.Саткеевы 3 : 1 баллынан хотто. М.Халилов спорт маастардар Г.Разгониева (Воронеж), С.Анчеева (Калмыкия) хоттортоон туораата.

Бу ыйааһынгга аан дойду түөрт, Европа алта, Олимпийский ооньнуулар чемпионнара Б.Сайтиев (Красноярская), М.Исаев, М.Эфендиев, М.Исагаджиев (дагестаннар), Д.Киррилов (Кемерово), И.Фарниев (Алания), Г.Разгониев (Воронеж) утарсааччыларын кыйан иһэллэр.

66 кг ыйааһынаахтарга төрдүс эргиргэ аан дойду уолаттарга III миһэстэ С.Захаров аан дойду уолаттарга II миһэстэлэх А.Батырбековка 4 : 0, А.Бурнашов нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар, Россия, аан дойду ыччаттарга чемпионнара, Европа 2002 с. чемпионы З.Башаева (Красноярская) ыраастык хоттортоотулар. Бу ыйааһынгга А.Ондар (Красноярская), Ш.Умалатов (Дагестан), В.Наньев (Алания) утарсааччыларын эрэллээхтик кыйылаах иһэллэр.

55 кг ыйааһынаахтарга бэһис эргиргэ Н.Абдулаев (Дагестан) З.Хизиеви (Дагестан), Л.Чулунов (Новосибирская) В.Халитов (Нижегородская) хоттортоотулар. Биһиги уолбут А.Иванов Б.Цыбикоевы (Бурятия) 15 : 6 ахсаанынан хотон, тустууну сэгээрээччилэри

үөртэ. Онтон А.Контоев бурят баатыра, нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Б.Дашинимеевы кытта көрсүлүүтэ улахан интэриһи тарта. Халсыһы балачча хабараанб уолла. Б.Дашинимеева ыраахтан халса сылдыан, "кочерга" диэн албаһынан үс балга түһэрдэ. Икки бастык маастардар көрөн да олоороччулары ыксаттылар. Б.Дашинимеева итинтэн ила көмүскэнигэ барда. Сыныалаан кэнииттан А.Контоев балл ылаары атакалы саата, хаста да албас оңорон көрдө да, киллэрбэтэ, хаалбыт мүнүүтэлэргэ тыһыынчанан малдыааччылар биһиги дойдубулаах олоордулар. Онтон атака кириэн күүтүлүк биһиги баллы ыла. Биһиги бүтүтэ абыс сөкүүндэ хаалбытын кэннэ партерга эргитэн күүтүлүк икки очкони ыла. Биһиги бүтүтэ, халсыһы 3 : 3 түмүктэнэ. Кыйыһы А.Контоев сэрэгтинэн ыла.

Сүрүн утарсааччылар нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Россия икки төгүлүк чемпионы Л.Чулунов (Новосибирская), Н.Абдулаев (Дагестан), А.Иванов (Саха сирэ) хаалан финал иһиннээби халсыһыга табыстылар.

Уһус күнгэ сарсыардаагы халсыһыларга сайынгы чабыл күн тыкта.

"А" көбүөргэ 60 кг ыйааһынаахтарга Д.Михайлов Хабаровская тустуугун А.Лабзюновы ыраастык көбүөргэ баттаан (1 : 4 ахсаанынан хотторон иһэн) көрөөччүлэри астынарда. Төрдүс эргиргэ дагестанец К.Устархановка хотторон туораата. П.Саввинов Бурятия тустууга С.Будохановы 3 : 1 ахсаанынан, Д.Шадрин утарсааччытын Б.Кардановы (КЧР), өрөк устубутун кыйыһыны сурунулар. М.Матвеев Дагестан нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастара Г.Джамаловы 5 : 3 ахсаанынан, П.Петров утарсааччыга В.Жаргалов эмиз өрөһүнэн үлүлүбүтүн кыйыһыны сурунулар. Бу эргиргэ Н.Саввинов сыныанна. А.Птицын Нальчик маастарыгар Э.Мисирова хотторон туораата. Биһиги дойдубулаахпыт К.Павлов (Москва) Дагестан маастара Р.Ирбайхановы 3 : 1 ахсаанынан кыйыда. Бу ыйааһынгга ыалдыттарбыт К.Устарханов (Дагестан), Цырен Нима Нимаев (Бурятия), Р.Исламов (Новосибирская), З.Гусейнов (Дагестан), М.Рамазанов (Санкт-Петербург) салгы тусталлар.

120 кг ыйааһынаахтарга нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар О.Хорняков (Воронеж) И.Зыков (Красноярская) ыраастык, эмиз нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Н.Телегин (Москва) Р.Пашков (Кемерово) очконан, М.Афонин (Москва) А.Воронины (Воронеж), үтүөлүк маастар, олимпийский чемпион Д.Мусульбес (Алания) А.Голиковы (Красноярская) ыраастык хотонор салгы тусталлар.

74 кг ыйааһынаахтарга саха уола К.Пахомов Х.Саткеевы (Татарстан) кыйан пуукагытар бастаан Россия абыс күүстээхтерин ахсааныгар кириэст. Салгы тустар. Бу ыйааһынгга А.Брызгалов И.Сугу (Новосибирская) очконан хотторон туораата. М.Халилов (Саха) бу эргиргэ сыныанна. Ыалды-

ыттарган К.Темерзев (КЧР), Марат Эфендиев (Дагестан), М.Жагаджиев (Дагестан), Р.Кокаев (Алания), Г.Разгониев (Воронеж), Б.Сайтиев (Красноярская), И.Фарниев (Алания) салгы тусталлар.

84 кг ыйааһынаахтарга саха тустуун историктары кириэр халсыһы буолла -- икки олимпийский чемпион туста тахсаллар, үтүөлүк маастардар, А.Сайтиевы кытта Х-Мурат Магомедов (Дагестан). Бу көрсүлүүтэ очконан лаппа Б.Сайтиев (Красноярская) хотон I-II миһэстэлэргэ Ш.Исмаиловы (Дагестан) холлут нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Х.Гацаловтын (Алания) тахсан тустар буоллулар.

96 кг ыйааһынаахтарга спорт үтүөлүк маастара Г.Гогшелидзе (Москва) А.Шамановы (Калининград), М.Абдусаматов (Дагестан) Р.Кудряцове (Красноярская), Р.Самбаев (Московская) уобалас) М.Тишини, Р.Шейков (Дагестан) спорт үтүөлүк маастара А.Крупняковы (Калининград), Т.Тигиев (Алания) Б.Атаевы (Дагестан) очконан, Россия 4, Европа 2, аан дойду кубогун 2, аан дойду 2 төгүлүк чемпионы К.Курамагомедов (Дагестан) ыраастык хотонор салгы тусталлар. Бу эргиргэ С.Молоткин (Бурятия), В.Быков (Хабаровская) сыныанналар.

55 кг ыйааһынаахтарга алтыс эргиргэ биһиги уолаттарбыт А.Иванов уонна А.Контоев бэйэ-бэйэлэрин көрсүлүүлэригэр А.Контоев сылаага суох техникскай кыйыһыны ситистэ. Онон күөстэрин эспэтир, сөл тактиканы таллылар. Эбизтэн кичээ финалга бастакы миһэстэ иһин А.Контоев нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар, Россия икки төгүлүк чемпионы, Л.Чулуновы (Новосибирская) кытта тустуохтаах. А.Иванов үһүс миһэстэ иһин Дагестан маастара Н.Абдулаевы кытта кириэст буолла.

Кичээһэнги халсыһыларга 60 кг ыйааһынаахтарга М.Матвеев (Новосибирская) нуруоттар икки ардыларынаабы маастар Р.Исламовка хотторон туораата. П.Петров К.Павловы 2 : 0 ахсаанынан хотто. Медаль диэки чаргычыллар. К.Устарханов (Дагестан), нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Р.Исламов (Новосибирская) эмиз нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар М.Рамазанов (Санкт-Петербург) утарсааччыларын Цырен-Нима Нимаевы (Бурятия), нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар З.Гусейновы (Дагестан) хотонор салгы тусталлар.

74 кг ыйааһынаахтарга К.Темерзев (КЧР) М.Эфендиев 4 : 2, нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар М.Исаладишев (Дагестан) Р.Кокаевы (Алания) 6 : 3, үтүөлүк маастар, олимпийский чемпион Б.Сайтиев (Красноярская) Г.Разгониевы (Воронеж) 6 : 0, нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар И.Фарниев (Алания) К.Пахомовы 4 : 0 ахсаанынан хотонор финалга табыстылар. К.Пахомов Россия 8 күүстээх бөөбөөстөрүн ахсааныгар кириэст.

55 кг ыйааһынаахтарга үһүс миһэстэ иһин тустууга Россия эдэрдэргэ чемпионы А.Иванов (Дагестан) тустууга аан дойду кубогун, И.Ярыгин биһиги иһин нуруоттар икки ардыларынаабы турнирдаагы миһэстэлэспит,

аан дойду бээс төгүлүк чемпионы А.Алиев биһиги иһин нуруоттар икки ардыларынаабы турнир кыйыһылаабын Н.Абдулаевы кытта туста табыста. Бу тустууга А.Иванов кыйыһыга дуулуурдаабын, үчүгэй бөлөмнөөбүн, техникалаабын көрдөрдө. Сыныалаагы диэри тэбис-тэгнэ түһүннүлэр. Онтон хоннох үлэстимтигэр биһиги уолбут өттүктээн үс очкога түһэрдэ. Ону Дагестан ааттаагы тэһини сатаата да, уолбут киллэрбэт, эбизитин партерга эргитэн эбиз үс очкону ылан 6 : 0 ахсаанынан хотон. Сахатын сиригэр бастакы боронса медалы ажалан, тустууну сэгээрээччилэри үөртэ. Тустуу специалистарын, тренердэрин болломтолорун тарта. Россия сүүмэрээммит хамаандатын састаабыгар киллэрдиэр. Курэхтэһи кылаабынай судьуйата Н.А.Журули А.Иванов үчүгэй техникалаабын, кыйыһыга дуулуурдаабын, характердаабын пресс-конференцияга кыйыһан бэллээтэ.

66 кг ыйааһынаахтарга Ш.Умалатов (Дагестан) А. Михайлов кэнииттан аан дойду эдэрдэргэ иккис миһэстэлэх биһиги С.Захаровтын холлут А.Богатыревы (Алания) 3 : 0, аан дойду, олимпийский ооньнуулар 1996 с. чемпионнара Х. Магомедов (Дагестан) Ш.Исмаиловы (Дагестан) 4 : 0 ахсаанынан хотонор, боронса медалы ылылар.

Бу күн 55 кг, 66 кг, 84 кг ыйааһынаахтарга финал ытытыла. Финалга I миһэстэ иһин тустууга А.Контоев Россия 2 төгүлүк чемпионы, нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар Л.Чулуновты (Новосибирская) түһүнэ. Мана бэһис эргиргэ бурят тустууга Б.Дашинимеевтын тустуугар ыксаабыт, долгуйбут көрөөччүлэр уолбут көбүөргэ кирибитин ытыстарын тыһынан көрсүлүлэр. Уолаттар тустууну сэрэгтээхтик сабалаатылар. Ол сылдыан Россия икки төгүлүк чемпионы Л.Чулунов атаагар түһэн, биһиги баллы ыла. Тыһыныннан көрөөччүлэр: "һуу", - диэннар, "Туймаада" стадион Лена эбэ хотунуу эксиллэн ыла. Дьэ, ити кэнииттан уолаттар холорук тустууну курдук хардарыта бырааһыга Л.Чулунов биһиги, А. Контоев икки баллы ылылар. Сыныалаан кэнииттан өй-мэйдээх тулуйбат хаһытын кэмигэр уолбут биһиги баллы атаахан ылан суруна. Сөкүүндэн биһиги хаалла, аны биһиги уолбутун партерга тууордулар. Новосибирская тустууга Л.Чулунов партерга батыы сыттабына, бүтэр. Түмүктэ 3 : 2 ахсаанынан биһиги уолбут кыйан Сахатын сиригэр сэтте сүл тохтобул кэнииттан Россия быйылгы чемпионатын бастакы кыйыл көмүс медалын ажалла.

84 кг ыйааһынаахтарга аан дойду кубогун хаһааһына, Россия боронса призера Х.Гацалов (Алания), Россия, Европа, аан дойду, Олимпийский ооньнуулар чемпионнара А.Сайтиев (Красноярская) чемпион аатын былдыһа тахсаллар. А.Сайтиев Олимпийский ооньнуулар кэниилэриттэн улахан түһүгүгэ тахсылтын бу Саха сириттэн сабалаата. Бу иһиннэ нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар, аан дойду Кубогун хаһааһына Х.Гацалов пуука бастаан баран, нуруоттар икки ардыларынаабы маастар Ш.Тигиновы (Москва), Дагестан

маастара Ш.Исмаиловы очконан хоттортоотулар. А.Сайтиев нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах маастар В.Лалиевы (Алания), үтүөлүк маастар, олимпийский чемпион Х-Мурат Магомедов хоттортоотулар. Мана А.Сайтиев кыйыһын кэниигэр атаахан тахсан биһиги, онтон "канат" албаһынан икки баллы ылаттаа. Көрөөччүлэр кыйылар буолла дии олоордохторуна Х.Гацалов булгу сороон тас уорбатынан бээс балга "мостика" түһөрд. Судьуйалар үтүөнүк мөккүһүн бараннар 3 баллы бээрдиэр, онтон партерга тустууга балл ылбатабын үрдүнэн А.Сайтиевка очко бээрэннар, 3 : 5 ахсаан оңоронор кыйыһы А.Сайтиевка бээрлэр. Стадион иһэ: "Кыйыһы -- Гацаловка", - диэн аймана түһэр. Осетиннар судьуйалара Н.А.Журули журналистарга мааник быһаарда: Мана видеосалыска көрөн быһаарсан баран, исполком быһаарыта тахсыбыт. Х.Гацалов уһун А.Сайтиев мөккүрдээх киришилэригэр балларын ахсаанын 4 : 4 оңорон бараннар, иккис эргиргэ кыйыл көмүс мэтээл бөрүлүлөрүн, иккис миһэстэ мэтээл ооньноммотун эттэ.

Уһус күн халсыһыларга сийлиһи итиниктэр. Бу күн Москвадан Россия чемпионатыгар Россия тустууга федерациятын президенти, олимпийский чемпион М.Мамашвили, номоко кирибит спортсмен, Олимпийский ооньнуулар үс төгүлүк чемпионынара, Россия Геройа, Госдума депутаты А.Карелин бочуоттаах ыалдытынан кэллилэр.

Төрдүс күнгэ 60 кг, 74 кг, 96 кг, 120 кг ыйааһынаахтарга үһүс уонна бастакы миһэстэри былдыһар финал халсыһылар буоллулар. 60 кг ыйааһынаахтарга олус күүстээх тэн кылаастаах маастардар бааллар. Эттээх дебэн -- 35 үрдүк кылаастаах маастардар кытаанак экзаменнэрин аһан биригдээх миһэстэ тахсы диэн. Кинилэр тустууларга курэхтэһи улаханник киригэттэ, көрөөччүлэри кэрэхсэттэ.

П.Петров финал иһиннээби халсыһыга нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах спорт маастарын, Европа чемпионнара М.Рамазановы (Санкт-Петербург) 2 : 1 ахсаанынан хотон, финалга бастакы миһэстэни былдыһа нуруоттар икки ардыларынаабы кылаастаах спорт маастара Р.Исламовы (Новосибирская) кытта тахсар. Тустуу сабалаанытыгар Р.Исламов биһиги уолбутун чабырда сурунан атакалы саата. Хаста да атааха кириэн көрдө да, П.Петров кириэн бээрбэтэ, чабырдыта да көстүбэтэ. Сыныалаагы диэри хайалара да очко ылба. Хоннох үлэстимтигэр биһиги уолбут кэниигэр тахсан биһиги баллы ыла. Эбэ биһиги көбүөргэ умса баттаан очко ыла. Ити балл кыйыһы быһаарда. Биһиги уолбут 2 : 1 ахсаанынан кыйыһан, Сахатын сиригэр иккис кыйыл көмүс медалы ажалла. М.Рамазанов К.Устархановы (Дагестан) очконан хотон үһүс миһэстэ ыла.

А.СЛЕПЦОВ, П.КОРКИН.

Хартыскаларга: халсыһылар түгэнэрбиттэн.

